Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 117. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ЧЕРВНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, JUNE 21, 1956. No. 117. VOL. LXIII.

В КАТАСТРОФІ ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОГО ЛІТАКА ЗГИНУЛИ 74 ОСОБИ

КАТАСТРОФУ СПРИЧИНИВ ДЕФЕКТ МОТОРУ; НА ЛІТАКУ БУЛИ 64 ПАСАЖИРИ І 10 ЧЛЕНІВ ЗАЛОГИ; МІЖ ПАСАЖИРАМИ БУЛО 18 АМЕРИКАНЦІВ

Ню Йорк, Н. И. — В катастрофі венесуельського літака, яка сталася на океані 40 миль від Ню Йорку, згинуло 74 особи, в тому 18 американських громадян, а решта пасажири з інших країн. — Цей літак типу Супер-Констеляції належав до Венесуельської Летунської Лінії. Він відлетів із Ню Йорку в 11:18 годині перед північчю 19 червня, але вже в 12:44 по півночі з вівтірка на середу, 20 червня, алярмував летовище, що не працює його один мотор. З летовища в Ню Йорку вислали малий літак, який мав стежити за венесуельським літаком, який о год. 1:29 почав вертатися до Ню Йорку. Та одну мінуту пізніше, о год. 1:30 по півночі, він загорівся, і дві хвилини пізніше впав на воду, де далі горів. Стежний літак бачив після катастрофи сліди газоліни на воді і частини літака, але не видко було слідів життя пасажирів і членів залоги, які, мабуть, всі загинули. На літаку були 64 пасажири і 10 членів залоги. Венесуельська Летунська Лінія існує вже 25 років і возить пасажирів на лінії Ню Йорк, Гавана і Каракас. В роках 1948, 1949 і 1950 ця лінія дістала нагороду за те, що в тих роках на її літаках не було смертних випадків ані випадків поранення пасажирів і членів залоги. Літаки цього типу можуть перевозити нараз 92 пасажирів. Літак летів із Ню Йорку до Каракасу у Венесуелі.

Голл вірить в перемогу Айзенгавера і Ніксона

Гартфорд, Коннектикат. — Голова Крайового Демократичного Комітету Лїонард В. Голл промовляючи на стейтовій конвенції Демократичної партії, заявив, що, на його думку, президент Айзенгавер буде кандидувати і що восени цього року у виборах виграють Айзенгавер і Ніксон, які очолюватимуть республіканський список. Демократи, сказав Голл, сперечаються між собою, хто мав би перебрати владу від Айзенгавера і Ніксона, але це все надармо, бо Айзенгавера і Ніксона ніхто з демократів не переможе. Айзенгавер вже заявив, що буде кандидувати, і ця заява спричинила те, що мільйони американців у правиборах голосували на нього. Американський нарід вірить лікарям, які лікують Айзенгавера і вірить самому Айзенгаверові, який заявляв, що кандидуватиме тільки тоді, коли буде певний того, що зможе виконувати обов'язки президента. „Найважливіша проблема в цій країні, — це втримання миру в світі," і виборці ствердять, що найкращою особою, яка може це зробити — це теперішній президент ЗДА. Голл твердить: „Айзенгавер дав нам усім мир і небувалий добробут. Це є щось, чого демократи ніколи не зможуть зробити."

Бенсон закликає молодь шанувати розум і досвід старших

Вашингтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон, промовляючи на зборах провідників рільничої молоді, закликав їх „шанувати розум і досвід" старших осіб та своїх батьків, а не критикувати їх. Секретар рільництва сказав, що молоді люди люблять „піддавати під сумнів розум і поради старших", замість того, щоб уважати їх за приклад для наслідування. „Молоді тепер потребують взірців для наслідування, сказав Бенсон, а не критиків". Бенсон закликав провідників рільничої молоді, щоб вони були горді з американської спадщини, щоб цінили працю на ріллі та життя на фармах.

Канада видає 40 відсотків свого бюджету на оборону

Отава. — Канадійський міністер оборони Ралф Кемпнї предложив парляментові Білу Книгу, з якої виходить, що і в найближчому фінансовому році 1956-1957 Канада видаватиме на свою оборону коло 40 відсотків із свого бюджету. З тієї суми летунство дістане з кожного доляра, — призначеного на оборону — 42 центи, армія — 24.7, фльота — 17.6 цента, на допомогу Европі видано буде 7.7 цента, на досліди в ділянці оборони — 4.3 цента і на різні інші видатки в зв'язку з обороною — 3.7 цента. Канада має тепер 116,715 вояків; з того на летунство припадає 50,000, на армію — 47,000, на фльоту — 19,000. Є інтенція збільшити летунство і фльоту коштом армії, яка вже тепер має вояків на 2,000 менше, як повинно бути згідно з законом. Опозиція виступає проти великого бюджету на оборонні цілі, бо, мовляв, військові знавці ЗДА заявили в Конґресі, що оборона вільного світу задовільна.

В АМЕРИЦІ

● **Демократичний сенатор** із Ровд Айленд, 88-річний Теодор Ґрін дістав як відзнаку найстаршого сенатора в історії американського Сенату — позолочену паперову корону та позолочене дерев'яне берло. Сенатора Ґріна вітали всі сенатори короткими промовами, а він сам заявив, що хотів би бути сенатором до того часу, коли йому сповниться 100 років.

● **Демократичний** конґресмен із Массачусетсу, Томас П. О'Нейл вислав листа до канадійського прем'єра Луїса Лорана, в якому домагається, щоб канадійський уряд звернув ЗДА ту гармату, що її англійці захопили під час війни за незалежність в 1775 році. Прем'єр Лоран повідомив про це без жадного коментаря.

● **Губернатор стейту Кентоки**, А. Б. Чендлер найменував правника Джозефа Дж.. Ліри, на становище сенатора, яке звільнилося після смерти демократичного сенатора Албена В. Барклі. Ліри займатиме це становище до найближчих виборів.

● **Голова Американської Федерації Праці** — Конґресу Індустрійних Робітників Джордж Міні не поїде на збори Виконної Ради Міжнародної Федерації Вільних Робітничих Спілок в Брюселі, Бельгія, бо там, мовляв, не будуть обговорювати спірних проблем, які вимагали б його присутности.

● **Сенатор Естес Кіфовер** на прийнятті, влаштованому на його честь у Вашингтоні дістав „голову", але не ту свою, про яку він недавно говорив, що „втратив її", коли занадто гостро критикував Адлея Е. Стівенсона, а голову оленя, якого він застрелив ще 23-го грудня, полюючи разом із сенатором Линдоном Б. Джансоном. Цю голову передав Кіфоверові сенатор Джансон.

● **Конґресмен Генрі С. Ройсе** проєктує, щоб Конґрес обмежив видатки на подорож конґресменів закордон, бо, мовляв, ці подорожі часто відбуваються для особистої приємности.

● **41 американський** підприємець, в тому числі чоловіки й жінки, виїхали у 3-тижневу подорож до СССР і інш. країн поза залізною заслоною. Цю подорож зорганізував коментатор радіовисильні НБС в Шикаґо.

Президент залишиться довше в шпиталі, як передбачали лікарі

Вашингтон. — Зараз після операції президента Айзенгавера лікарі передбачали, що пацієнт залишиться в шпиталі коло двох тижнів і вийде на фарму в Ґеттисбурґу вже коло 23-го червня. Але тепер особистий лікар Президента генерал - майор д-р Говард МекСнайдер повідомив, що Айзенгавер залишиться в шпиталі „Волтера Ріда" ще й впродовж кількох днів із третього тижня і вийде на фарму перед кінцем третього тижня, це значить десь коло 28-го червня. Особистий секретар Айзенгавера Джеймс С. Гаґерті заявив, що це рішення лікарів, щоб Президент залишився довше в шпиталі, не сталося внаслідок погіршення стану видужування пацієнта. Лікарські бюлетені стверджують, що Айзенгавер видужує нормально і почувається дуже добре, приймає тверді харчі та з кожним днем більше працює. В лікарських колах дискутують над тим, чи недуга Президента може повторитися. Лікарі, які лікують Айзенгавера, твердять, що в цьому віці, в якому знаходиться Президент, не можливе, щоб ця недуга повторилася, але інші лікарі припускають, що недуга „ілейтіс" (забиття частини тонкої кишки) може повторитися, бо вік пацієнта не грає тут жадної ролі.

Міні обіцяє повну підтримку спілці сталеварних робітників

Ню Йорк. — Президент об'єднаних АФП-КІО Джордж Міні надіслав на руки президента спілки Сталеварні Робітники Америки, телеграму, в якій обіцяє повну підтримку сталеварним робітникам в їхній боротьбі за кращі заробітні платні та додаткові допомоги на випадок безробіття. У своїй телеграмі Міні висловив теж турботу з приводу небажання сталеварної індустрії прийняти справедливі вимоги робітників в справі покращання їх економічних умов. Спілка сталеварних робітників відбуває тепер переговори з представниками менших сталеварних компаній, але великого успіху в цих розмовах вона не добилася, бо і менші компанії солідаризуються у своїх пропозиціях з трьома провідниками сталеварними корпораціями і не хочуть признати робітникам більше, як ці корпорації в запропонованому ними проєкті нового п'ятирічного договору. Не зважаючи на те, що сталеварні корпорації і компанії виступають одностайним фронтом проти домагань робітництва, переговори спілки з представниками окремих корпорацій продовжуються. Великих виглядів на те, щоб спілка не починала страйку, встановленого на день 30 червня ц. р., немає.

Помер „найбільший світовий продавець" — Томас Вотсон

Ню Йорк, Н. И. — В Ню Йорку помер в шпиталі „Рузвелта" „найбільший світовий продавець" — 82-річний Томас Дж. Вотсон, старший. Він помер на серцевий удар. Він був головою Ради Директорів Міжнародної Корпорації Бизнесових Машин (IBM), яку він розбудував до одного з найбільших в світі підприємств Вотсон — це типовий представник американського капіталізму, і на особі цього працівника можна бачити, що може зробити одна людина. Коли він станув на чолі цієї корпорації в 1914 році, то його уділи виносили 2,750 долярів. В останньому році він мав 3,990 уділів вартости — 2,164,000 долярів і він дістав готівкову дивіденду в сумі 209,000 долярів. Коли Вотсон почав працювати, то заробляв тижнево по 6 долярів, а в 1940 році його прибутки становили 546,294 доляри. —

В американських кіосках продаватимуть журнал „СССР", в совєтських мають продавати „Америку"

Вашингтон. — Згідно з повідомленням совєтської амбасади у ЗДА, американський уряд погодився на кольпортування через газетні кіоски совєтського барвно ілюстрованого журналу „СССР", що своїм виглядом нагадуватиме „Лайф" або „Лук" і коштуватиме 20 центів. В журналі буде подавана „неполітична" інформація про життя в Совєтському Союзі. Перше число вийде з „коекзистенційною" ілюстрацією: президент Айзенгавер вітається з Булґаніном у Женеві. Водночас із появою такого журналу в американських кіосках подібний американський журнал п. з. „Америка" має бути кольпортований через совєтські кіоски. Він буде друкований на 54 сторінках і буде теж багато ілюстрований. Продаватимуть його по п'ять рублів, значить по 1.25 дол. за офіційним курсом. Ті, що знають совєтську дійсність, думають, що „Америка" до рук совєтського населення не дійде, не тільки тому, що вона задорога, але передусім тому, що совєтська влада вмітиме перестерегти перед нею свої громадян. — Журнал „СССР" буде друкуватися англійською, а „Америка" російською мовою.

Відбулись річні збори УВАН у ЗДА

Ню Йорк. — В неділю 17 червня 1956 року відбулись тут річні збори УВАН у ЗДА. На зборах був присутній президент УНР в екзилі, д-р Ст. Витвицький. Голова УВАН у ЗДА, проф. М. Ветухів зробив доповідь про працю Академії в 1955-56 академічному році. За минулий рік видано два англомовні видання: випуск „Анналів УВАН у ЗДА", присвячений проблемам Переяславської угоди і спеціяльний випуск, що містить розвідку проф. Н. Д. Полонської-Василенко: „Заселення Південної України в другій половині 18-го сторіччя". Українською мовою видано за рік три книжки: „Історія української літератури" — проф. Д. Чижевського, „Державний устрій Сполучених Штатів Америки" — А. Марґоліна. Ця книжка містить повний український переклад Деклярації Незалежности ЗДА, Конституції ЗДА з 22 доповненнями та Ґеттисбурзької промови президента Линколна. З доручення Центрального Комітету Вшанування Пам'яті Симона Петлюри в Америці у ЗДА видано книжку Симона Петлюри: „Статті, листи, документи". Ця книжка вийшла з друку в день 25 травня. Декілька книжок друкуються і незабаром вийдуть. Проф. Ветухів поінформував також про те, як поширюються видання УВАН у ЗДА, про наукові конференції, на яких за рік вислухано 89 доповідей, про участь членів Академії в американських і міжнародних наукових з'їздах та про співпрацю Академії з американськими ученими. Проф. Д. Горняткевич прочитав доповідь: „Пам'яті мистця Петра Холодного", з нагоди 80-ї річниці дня народження мистця.

В Альжирі зґільотиновано двох арабських партизанів

Альжир. — На потвір'ї цивільної в'язниці в Альжирі відбулась у вівторок досвіта екзекуція під ґільотиною двох арабів, — одного дезертира з туземської військової формації у французькій армії, який втік до партизанів і брав участь в наскоку на фарму, при чому згинуло було сім французів, і вбивника французького лісничого. Хоча в Альжирі коло 100 осіб засуджено на смерть від 1-го листопада 1954 р., відколи розпочався там терористично - партизанський рух проти Франції, проте до цього часу не виконано було ніодного смертного присуду. Теперішня екзекуція прийшла під натиском французьких колоністів, обурених новою хвилею терору проти цивільних осіб. „Національний фронт визволення" — націоналістично - підпільна організація альжирців — заповіла, що за кожну екзекуцію, переведену на арабі, згине двох европейців. Ґільотинування вважається особливою образою для махоммеданських релігійних вірувань. Впродовж двох останніх днів французи вбили 62-ох арабських партизанів. Тому що приявність в Альжирі близько 400,000-ої французької армії і великої кількости бойових літаків та гелікоптерів практично виключає партизанські дії на ширшу бойову міру, підпільна протифранцузька організація перейшла вже здебільша до тактики індивідуального терору і наскоків малими збройними гуртками.

Кипрські терористи кинули бомбу на англійський похорон

Нікосія. — Кипрсько-грецький терорист кинув бомбу на похоронний похід, що йшов вулицею столиці Кипру Нікосії. Це був похорон двох з-посеред 19-ти англійських вояків, які згинули трагічною смертю серед горіючого лісу під час військової експедиції проти загону кипрських партизанів, що скривався в горах, Бомба малощо не поцілила військового капеляна в духовних ризах, який їхав відкритим автом попереду похоронного походу. Вона розірвалась на краю вулиці й поранила трьох молодих греків, що їхали ровером. Вояки, які були на похороні, метнулись в сторону атентатчика й стріляли за ним, але йому пощастило втекти. 19 полеглих вояків хоронили у трьох окремих похоронних церемоніях, під проводом трьох капелянів тих військових частин, до яких полеглі належали. Командант англійських наземних військ на Середньому Сході, генерал Кейтлі, який відвідав місце катастрофальної для англійського війська пожежі лісу, заявив, що це було найбільше нещастя, що він бачив його за довгі роки своєї військової служби. Деякі вояки згинули, як зайнялися від пожежі військові вантажні авта й вибухла амуніція. — Загально стверджують, що кількість бомбових замахів, виконуваних в білий день на вулицях всіх кипрських міст і містечок, зросла в останніх днях, не зважаючи на вістки з Лондону, що англійський уряд готов піти на дальші концесії щодо автономії для Кипру й признання права самовизначення.

Відбулось тайне засідання західньо-німецького уряду

Бонн. — Під проводом канцлера Аденауера відбулось у вівторок 19 червня тайне засідання ради міністрів, на якому не були приявні державні секретарі (віце-міністри), ані будь-які інші вищі урядовці, ані теж представники преси. Не видано теж з того засідання ніякого повідомлення для преси. Стало тільки відомо, що канцлер Аденауер складав строго довірочне звідомлення про свої розмови з державним секретарем Доллесом у Вашингтоні, і що предметом дальшої наради було приготування ноти Німецької Федеративної Республіки до 4-ох великодержав у справі з'єдинення Німеччини. Ця нота має бути першою познакою, що західньо - німецький уряд поступається з своїх дотеперішніх дуже строгих і принципових позицій — не переговорювати з Совєтським Союзом поза плечима західніх держав, ані не входити в ніякий політичний контакт із східньо - німецьким комуністичним урядом — та що уряд Аденауера бере під увагу щораз голосніші в Німеччині голоси про потребу „гнучкої" політики в справі з'єдинення. Не тільки соціялісти й вільні демократи, але навіть внутрі самої християнсько-демократичної партії Аденауера є невдоволені з політики старого канцлера.

В Єгипті скасовано вийнятковий стан

Каїро. — Прем'єр Ґамаль Абдель Нассер проголосив скасування вийняткового стану, який існував в Єгипті від часу переведення військової революції, яка скинула з престолу короля Фарука. В найближчому тижні відбудеться в Єгипті плебісцит над новою конституцією Єгипту. Єдиним кандидатом на першого виборного президента Єгипетської республіки є Абдель Нассер. Він заявив, що не буде підтримувати ніякої одної партії ані групи, маючи завжди на увазі інтереси цілого народу. Він оприлюднив звільнення з єгипетських в'язниць коло 3,000 політичних в'язнів. Прем'єр Нассер виголосив у вівторок 19 червня перед величезною масою народу двогодинну промову у зв'язку зі святкуванням перебрання в цілості Суезького обширу під єгипетську суверенність від англійського управління. Нассер признав, що Англія льояльно дотримала всіх постанов про звільнення Суезу і що Єгипет не має ніякого жалю до Англії. Закордонні обсерватори найбільше уваги присвячують тій частині промови Нассера, в якій він закликав до такого скріплення Єгипту, щоб можна було перевести „відбудування прав народу Палестини до його свободи й екзистенції". „Мусимо бути сильні, щоб визволити всіх арабів, так, щоб арабські країни належали арабам і щоб не повторилася ніколи палестинська трагедія". До цього часу Нассер ніколи не заявляв публічно таких виразних погроз під адресою Ізраїлю. Він говорив про боротьбу проти „великих чужинних аґресорів" і про „готовість до співпраці з усіми охочими співпрацювати з нами над економічною відбудовою нашої країни". Між закордонними гістьми на тій єгипетській церемонії — єдиним міністром закордонних справ був Димітрій Шепілов, міністер СССР.

● **Комітет** генерала Міхайлова, що аґітує за поворот „на родіну", здобув великий успіх: західньо-німецький уряд відставив на східньо-німецький кордон 29 „репатріянтів" - москалів, довготермінових в'язнів із західньо - німецьких в'язниць, при чому три з них були засуджені за вбивство. В СССР привітають їх, певно, як героїв і борців проти німецького фашизму.

● **18-го червня** на пароплаві „Генерал Ленґфіт" прибуло до Ню Йорку з Европи 1,260 нових іміґрантів, які з цього міста роз'їдуться до 36-ох стейтів і до Дистрикту Колюмбії. Цього тижня прибудуть до ЗДА ще 700 іміґрантів літаками.

ХРУЩОВ І ТІТО ПРО „СПІЛЬНІ ЦІЛІ І ВЗАЄМНУ СПІВПРАЦЮ"

Москва. — Комуністичний президент Юґославії Тіто і генеральний секретар Комуністичної партії СССР, фактичний його „колективний диктатор", Нікіта Хрущов, манїфестували в останньому дні перебування Тіта у Москві повне замирення і приязнь між Юґославією і Совєтським Союзом. У своїх промовах на московському стадіоні перед 80,000 приявних, вони навипередки один перед одним складали заяви, які не залишили ніякого сумніву, що безслідно зліквідовано сварню в комуністичній родині з 1948 року, коли то Юґославію викинено на прикази з Москви з Комінформу, а проти Тіта поведено в усій комуністичній пресі у світі безцеремонну кампанію, як проти зрадника соціялізму. „Наша приязнь основана на спільних цілях і взаємній співпраці" — заявив Хрущов. „Ми знайшли легко спільну мову і взаємне зрозуміння" — потвердив Тіто. „Сумна подія, яка сталась в 1948 році, була наслідком опінії одиниці та наклепницького перекручення того, що дійсно тоді ділялось в Юґославії" — заявив Тіто, натякаючи на свою ворожнечу з Сталіним і совєтсько - юґославський розрив у 1948 році. Знову ж Хрущов атакував „держави, які діставали прикази від капіталістів", що буцім то думали використати тодішній совєтсько - юґославський спір проти комуністичного світу. „Ті наші вороги перерахувалися" — кричав Хрущов. „Тимчасове зірвання взаємин з Юґославією не могло стати предметом експлуатації ворогами соціялізму, як вони собі цього бажали" — заявив Хрущов, а Тіто потвердив, що він „вповні погоджується з товаришем Хрущовим". З актуально - політичних справ, що їх заторкнув Тіто для підкреслення спільноти цілей з СССР, стояла на першому місці вимога допустити до Об'єднаних Націй комуністичний Китай. Далі, Тіто видно поступився Москві в справі Німеччини. До цього часу Юґославія була єдиною комуністичною державою, яка не визнала була комуністичного режиму у Східній Німеччині і не втримувала з ним дипломатичних взаємин. Тепер Тіто заявив, що „було б помилкою не визнавати факту існування двох Німеччин", завернув теж на московські позиції, що — мовляв — не треба лучити справу з'єдинення Німеччини зі справою европейської безпеки і загального роззброєння: під час недавнього свого перебування в Парижі Тіто притакував французам і цілому Заходові, що ці справи нерозривно пов'язані. Підписання й оприлюднення спільних офіційних повідомлень відложено до останньої хвилини. У Москві передавали на вулицях через гучномовці юґославську музику і пісні, а транспаренти заявляли: „Навіки разом". Хоч на тому масовому зібранні за президіяльним столом сиділи „прем'єр" Булґанін і „президент" Ворошилов, проте головним совєтським промовцем був знову Нікіта Хрущов.

Комуністи вимагають основнішого й логічного вияснення Сталінових злочинів

Рим. — Напередодні нарад 20-членного директоріяту комуністичної партії Італії, що почалися в середу 20 червня ц. р., в провідних колах і серед загалу членства згаданої партії, можна було запримітити чимале замішання, спричинене заявою секретаря італійської комуністичної партії Толіятті в справі розвінчування Сталіна. Толіятті висловив у цій заяві конечність деякого унезалежнення італійської комуністичної партії від Москви і, признаючи деякі заслуги Сталіна, солідаризувався з акцією розвінчування Сталіна, започаткованою Хрущовим. Заява Толіятті не переконала італійських комуністів і серед них почалися ще глибші непорозуміння і дискусії в цій справі. В політичних колах сподіваються, що італійські прихильники Сталіна виступлять під час нарад директоріяту з гострою опозицією проти Толіятті. Заяву проводу французької комуністичної партії, який теж як і Толіятті з деякими застереженнями прийняв совєтську офіційну лінію в справі розвінчування Сталіна, але водночас виступив із деякою критикою його наслідників, значить Хрущова і Булґаніна, французька політична преса прийняла з кпинами і недовір'ям. Дехто пробує з'ясувати цю заяву, як вияв унезалежнення від Москви. Все ж таки більшість політичних обсерваторів добачує у виступах провідників французької та італійської компартії, добре запляновану й обдуману акцію Москви з метою викликати на Заході враження, що залежність західніх компартій від Москви послабилася. Згідно з думкою деяких політиків, сама Москва організує сьогодні вияви „нездисциплінованости" серед західніх комуністів, бо це йде по лінії здійснювання Хрущовим „коекзистенційної політики". — До домагання італійських та французьких комуністів, щоб теперішній колективний хрущовський провід подав „основніше і логічніше з'ясування" Сталінових злочинів, приєднався теж і американський комуністичний орган „Дейлі Воркер". Тому теж дехто сподівається, що незабаром будуть опубліковані більш „обґрунтовані" ревеляції в справі Сталіна.

В СВІТІ

● **Уряд самостійного Марокко** розв'язав, але на інтервенцію американських жидів знову леґалізував організацію, що займалась переселенням жидів із Марокко до Ізраїлю. 23-х жидів заарештовано в Марокко і примусово виселено за аґітацію за виїздом марокканських жидів до Палестини. Уряд окреслив це намовляння як „небезпечне підбурювання людности".

● **Поліція в Парижі** сконфіскувала число комуністичного щоденника „Ль'Юманіте" за подану в ньому вістку про побиття і розстріл французького лейтенанта, Анрі Майо, який здезертирував був до арабських партизанів в Альжирі з вантажним автом, повним амуніції. Офіційно повідомлено, що цей французький лейтенант, активний комуніст, перейшовши до партизанів, згинув у сутичці з французьким військом.

● **У Віндзорському замку** в Англії відбулась церемонія надання трьом визначним особам англійського світу найвищого відзначення — „Ордену Підв'язки". Королева Єлисавета II особисто прикріпила трьом відзначеним — прем'єрові Іденові, кол. прем'єрові Еттлі й 82-літньому аристократові Ірлові Айвіґ — над лівим коліном вузьку блакитну стрічку, мережану золотом. Поруч із Антоні Іденом ішов кол. прем'єр Черчил — усі в парадних традиційних одягах.

● **Голляндська королева** Юліяна повірила в „чудотворну силу" якоїсь Ґрети Ґофман, що їй буцімто Господь наказав відмовитися від праці і жити в убожестві, а зате вона матиме дар оздоровлювати хворих. Третя донька королеви Юліяни, Марія, народилась напівсліпою, і лікарі визнали ту її органічну хибу невиліковною. Королева довірила свою доньку тій знахорці, але зір дитини не покращав. Знахорка твердить, що винен чоловік королеви, князь Бернард, бо він, мовляв не вірить в її, знахорки, силу.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІДПОЧИНОК І ВИХОВАННЯ

Упродовж цього і наступного тижня закінчиться шкільний рік, закриються на два гарячі, літні місяці двері шкільних будинків та майданів і для мільйонів дітей та молоді почнуться вимріяні літні вакації, так дуже потрібні для їх нормального духового й фізичного розвитку. Очевидно, що проблема літніх вакацій для шкільної молоді не є нова, а проте вона завжди є проблемою, дармащо розв'язується її вже від віків.

Нас, звичайно, цікавить, вакаційна проблема у відношенні до дітвори і молоді нашої американсько-української спільноти, бо саме вакації створюють окремі можливості для виповнення тих прогалин, що силою обставин існують у шкільному вихованні нашої молоді. Маємо тут на думці в першу чергу національну ділянку виховання, що повинна зв'язати наш доріст з нашою спільнотою та традиціями.

Це вже давно доведена правда, що грубою помилкою є плянування вакацій для дітвори лише під суто навчальним кутом. Вакації призначені на те, щоб відірвати дітвору від шкільних зайнять та обов'язків, щоб дати їй нагоду на дозвілля і саме це дозвілля зробити якнайбільш виховним, але без звичайної умової і фізичної натуги. Коротко: під час вакацій дітвора повинна у відпочинку та забаві вчитись і виховуватись.

Сьогодні ми є в багато щасливішому положенні, ніж була наша спільнота ще кільканадцять років тому. Поперше — загальний добробут дає матеріяльну можливість висилати дітвору з гарячих міст у літні табори серед природи. Подруге — наш спільний стан посідання збільшився багатьма вартісними вакаційними оселями, які практично можуть задовольнити вакаційні потреби нашої молоді. Ці оселі розташовані так, що з них можуть користати всі більші наші скупчення в цій країні. А потрете — ми маємо добрі виховні організації для молоді, зокрема Пласт і СУМА, та кваліфікованих виховників і з кожним роком краще розроблювану та краще достосовувану до наших потреб і можливостей вакаційно-виховну систему. Певно, що є ще й всілякі недомагання, але де їх немає? Проте, ці недомагання поступово усуваються, і вони не є в жадному відношенні до тих користей, що їх дає вже розроблена наша вакаційно-виховна система.

Головне тепер, щоб з цих вакаційно-виховних можливостей і удогіднень, що в нас існують, скористало якнайбільше дітей. Про це повинні подбати ми всі, як одиниці і як спільнота. Кожний з нас, що розуміє вагу виховання на дозвіллі, повинен до того спричинитись. Треба признати, що велика частина батьків це розуміє, але є й такі, що, замість послати дитину на оселю, мучать її в мурах задушливого міста, „заощаджуючи" тих кільканадцять долярів, що їх треба заплатити тижнево за побут дитини на оселі. На таких батьків повинні впливати свідоміші їхні знайомі чи родини, бо не може бути кращої інвестиції важко запрацьованого гроша, як інвестиція, використана для виховання здорового тілом і духом молодого покоління.

До цих наших вакаційних проблем долучається ще одна, на яку нам обов'язково треба звернути увагу. Згідно з практикою і спостереженнями минулих років, величезна більшість дітвори на оселях належить до новоприбулої або новоприбулих батьків, і тільки дуже малий відсоток — до другої і третьої, народженої в Америці нашої, сказати б, англомовної ґенерації. З уваги на те, що по цих наших оселях вживається української мови та й ціла система має український характер, ці англомовні діти не можуть легко до неї достосуватись, зле себе почувають і не хочуть там залишатись. Але це тільки початково, найбільше впродовж одних вакацій. Є такі англомовні діти, що — перебувши одні вакації на українській оселі — стають опісля „не ті", акліматизуються і на наступний рік самі рвуться до українського табору.

І тут знову ми, як спільнота, можемо собі взаємно допомогти. Треба обов'язково впливати на батьків англомовної дітвори, щоб таки вислали своїх дітей на оселю і не зражувались тим, що дитина в перших днях просить, щоб її звідтіль забрали. Рівночасно управи осель та виховники повинні саме на цих англомовних таборовиків звертати максимальну увагу, уживаючи всіх можливих заходів, щоб допомогти їм закліматизуватись в українському середовищі.

Відповідною увагою та постійною розбудовою наших вакаційних осель для дітвори і молоді ми можемо добитись найкращих результатів для забезпечення будучности нашій спільноті та її розвиткові. З тією свідомістю ми повинні зустріти і цьогорічні шкільні ферії.

КОРИСНЕ РЕАҐУВАННЯ

Багато різних нісенітниць появилося і появляється не раз ще й сьогодні про Україну, українців, про справи і проблеми, зв'язані із Сходом Европи. Викликані такі писання інколи злою волею, одностороннім ставленням ворожих для України осіб, але частіше їх причиною є звичайна таки непоінформованість. У зв'язку з цим треба відмітити одне позитивне явище: останнім часом щораз рідше такі виступи в американській пресі чи навіть у політичному житті залишаються без відповіді з українського боку. І що важливіше: реаґують уже українці не лише в розмовах між собою чи тільки в українській пресі, але посилають ці відповіді до американських газет і вимагають наполегливо їх надрукування. І треба сказати, що таке реаґування має успіх. Рідко буває, щоб такі газети не надрукували української відповіді (якщо вона написана речево і до теми), чи навіть не перепросили б за нетакт або за неточність.

Останні дні принесли кілька таких прикладів негайної і слушної реакції на виступи американських газет, що їх треба відмітити, як позитивне і корисне явище.

Відома филаделфійська газета „Ді Івнінґ Буллетин", коментуючи демонстрацію проти совєтських церковників, що відбулася у Филаделфії перед Індепенденс Голл, виступила з дуже гострим осудом демонстрантів, мовляв, не можна надуживати американської свободи і демонструвати проти офіційних гостей, що прибули у відвідини до ЗДА, особливо ж тоді, коли ці гості, значить, члени офіційної делеґації християнських Церков в СССР, є ... „найбільш важливим ядром російського антикомунізму", репрезентантами тих, які „зберегли давню віру, не зважаючи на всі приманки атеїстичного режиму" ... Непоінформованість згаданого часопису про дійсний стан церковних справ у Совєтському Союзі направду разюча й кричуча. Зареаґував на неї ред. Остап Тарнавський, який переслав на руки головного редактора „Ді Івнінґ Буллетин" Мелвилла Ф. Ферґусона листа із з'ясуванням, хто такий совєтський „митрополит" Ніколай та інші члени „церковної" делеґації. Ред. Тарнавський пригадав і зацитував виступи згаданого Ніколая з 1949 і 1951 років, в яких той назвав З'єдинені Держави Америки новітнім злочинним Вавилоном, американський уряд — паліями війни а американських вояків обвинувачував у вбиванні і тортуруванні дітей, жінок і безпомічних людей на Кореї. В дальшому пригадав ред. Тарнавський, що саме за отого ж Ніколая, який пішов на колябораціо і коекзистенцію з комуністичним урядом, знищено і Православну і Католицьку Церкви в Україні та зліквідовано всіх їхніх ієрархів.

З правдивим задоволенням треба відзначити спосіб, як негайно зареаґувала американсько-українська громада в Рочестері, Н. Й., на високообразливу й наскрізь фальшиву статтю асистента професора економії в місцевому університеті Джека Тейлора, яка появилась у місцевому часописі „Демократ енд Кронікл" з 25 квітня ц. р. Відповідного листа в цій справі від Рочестерського Відділу УКК до Редакції названої газети, Редакція повернула була авторам з уваги на деякі персональні звороти під адресою американського автора, зате Редакція зазначила, що того листа показала авторові. Але з числі з 27 травня ц. р. у тому самому часописі появився обширний лист до Редакції п. з. „Україна є країною, уярмленою червоними" за підписами голови місцевого Відділу УКК Константина Шевчука, заступника голови Володимира Приймака і секретаря Івана Олексина, де дуже речево, точка за точкою, спростовується видруковані Дж. Тейлором невірні дані, при чому українські автори покликаються виключно на самі англомовні джерела. Такий спосіб спростовування фальшів — дуже доцільний і переконливий.

Другим прикладом не так реакції, як доповнення поданих американською газетою інформацій може бути допис п. Михайла О. Коса з Ітаки Н. Й., який листом до редакції часопису „Ді Ітака Джорнал" (надрукованим в числі з 14 червня ц. р.) доповнив потрібними висновками редакційну статтю цього часопису п. з. „Не Сталін, але комунізм!" У зв'язку з розвінчуванням Сталіна „Ді Ітака Джорнал" пригадав жорстоку розправу очолюваного не тільки Сталіним, але й Хрущовим, комуністичного режиму над українським селянством і штучно створений голод, з допомогою якого комуністи знищили мільйони українського населення. У відповідь на висновок цього часопису, що відповідальні за ці злочини не комуністичні провідники, але сама совєтська комуністична система, п. Михайло О. Кос з'ясував, що проявлювана Сталіним, Хрущовим та іншими жорстокість, жадоба поневолювання й обожування своїх провідників лежать в самій суті російської духовости, і що теперішні комуністичні кати продовжують традиції Івана Грозного, який дотла винищив населення Новгороду, і Петра Великого, який свої „відпочинкові" недільні дні присвячував туртуруванню в'язнів у тюрмах, а після виступу Мазепи масовим винищуванням українців явив приклад для екстермінаційної політики червоного „царя" Йосифа Сталіна. Водночас д-р Кос ствердив дуже актуальну правду, що і білі й червоні росіяни називають Івана Грозного і Петра І-го „великими", не зважаючи на всю їхню тиранію, а український гетьман Мазепа, борець за визволення народу, залишився і для білих і для червоних росіян таким самим „ворогом народу" і „зрадником", яким його прозвав ще Петро І-ий. Тому — стверджує слушно п. Кос — комунізм є тільки знаряддям довговікового російського імперіялізму в його змаганні до заволодіння світом.

Такі відповіді на неточні чи невірні інформації в американській пресі дуже актуальні і дуже потрібні. Вони спричиняються у великій мірі для роз'яснення американської політичної і громадської опінії і для правильного поінформування вільного світу про те, в чому корінь большевизму і як його треба поборювати. Велике значення мають такі виступи і для поширення української правди у вільному світі.

БОРОТЬБА ЗА РЕШТКИ ПОТУГИ

Об'єднане Королівство Великої Британії і Північної Ірляндії — як звучить офіційна назва Англії — переживає тепер період великої кризи і великої небезпеки, може куди гіршої, аніж були нею 40-ві р.р. „парцеляції" Великобританії, коли признала вона цілому рядові своїх колоній чи доміній державну самостійність. Теперішня небезпека грізніша від тодішньої з трьох найбільших причин: 1) тоді було ще багато чого „парцелювати", а згода колишніх колоній залишитись, як самостійні держави, в рамцях Британського Коммонвелту, залишала ілюзію, що змінилась тільки форма, залишивши англійську суprематію в різних пунктах п'яти частин світу, — тепер ця ілюзія розвіялась; 2) тоді йшло про зречення максимуму потуги з анахронічних часів королеви Вікторії, з теперішнім же „мінімумом" зв'язана справа не мілітарно-політичної могутности і світового імперіяльного престижу, а господарська екзистенція англійської держави і 3) ні в часі, коли Велика Армада еспанського Филипа II плила в сторону англійських островів за Єлисавети І (1588 р.), ані за Наполеонівських часів (часи панування Джорджа III) — Англія не була з військового погляду такою слабою, як тепер. Коли англійський парлямент погодився у 1782 році на самостійність ЗДА, то американські колонії ще не являли собою такої вартости, щоб треба було дуже вболівати за їх втратою. І коли в квітні 1949 року Ірляндська республіка виступила з Коммонвелту, то це вправді був престижевий поличник, але він не мав істотного значення. І минулого тижня в Англії також не відчувалось ніякого потрясення на вістку, що останній англійський вояк залишив зону Суезького каналу, бо англійська публічна опінія підготовлялась до цього моменту 20 місяців, себто від часу підписання договору з Єгиптом, тільки кості великого Бенджаміна Дізраелі обернулись в могилі, що загрено його осяг з 1875 року.

Зате, коли тепер член Коммонвелту Цейльон, не вижидавши навіть кількох тижнів, поки в Лондоні збереться Імперіяльна конференція, з'їзд членів Коммонвелту, домагається від Англії, щоб вона забрала геть свою летунсько-морську базу, той Цейльон, який все ще формально є домінією Британського Королівства, — то це не тільки престижева прикрість, але послаблення охорони торговельно-комунікаційної лінії між Англією і Далеким Сходом та послаблення південного крила оборони доплнву нафти з Середнього Сходу. Боротьба за Кипр і Аден — це боротьба за військові бази, безпосереднім завданням яких є охороняти оті нафтові концесії, що без них англійському державному господарству загрожує банкрутство. Боротьба за Сінґапур — це змагання Англії за вдержання останньої мілітарної позиції на Далекому Сході, бо ледве чи існує поважна можливість оборонити „коронну колонію" Гонґ Конґ в разі як заатакує її комуністичний Китай.

Дейвід Маршалл, що мав титул „головного міністра" автономного управління в Сінґапурі, зажурений розбиттям переговорів з англійським урядом про устійнення правно-політичного статусу тієї провінції, теперішню політику Англії у відношенні до заморських посілостей схарактеризував так: „Велика Британія завернула від колишньої світлої програми, що принесла самостійність таким країнам, як Індія, Цейльон і Бірма, назад до політики, що привела до американської Революції та втрати американських колоній. Ця теперішня британська політика походить із психології страху й ображеної гордости, заснованої на почутті своєї слабости". Може ця характеристика пересакравлена. Але, мабуть, правду каже той діяч, що англійське міністерство закордонних справ — славний „форін оффіс" — рішило закінчити процес „парцеляції", не поступитися з посілостей, які ще залишились Великій Британії, а злякавшись, щоб Кипр, Аден чи Сінґапур не висковзнули цілком з англійських рук, застосовує поліційно-військові репресії, як ось особливо на Кипрі. Теперішній лідер „Її Королівської Величности опозиції" Гю Ґейтскелл гостро нападає на Антоні Ідена та його уряд за цю політику. Але ж це ще питання, яку політику вів би уряд партії Праці під проводом того ж Ґейтскелла, якби він був тепер при владі. Бо це загальновідома правда, що ні одна інша країна в світі так виразно не доказує, що закордонну політику диктують географія країни та її економічні інтереси, як історія Англії. І тому теж зміна партій при владі в Англії не змінює керівного урядничого персоналу в форін оффісі. Змінюється тільки особа міністра закордонних справ, який, проте, з-правила прислухається до порад передусім „Її Величности постійного державного підсекретаря для закордонних справ" (такий його офіційний титул). Тому й політика соціялістичного міністра закордонних справ Ернеста Бевіна, безпосередньо після останньої війни, була може гостріша словами і ділами у відношенні до большевиків, як теперішня політика консервативного Селвайна Ллойда. Фактичним керівником англійської закордонної політики Англії є теперішній постійний державний підсекретар Айвон Кіркпатрик. Кажуть, що тільки Іден, який десять років був міністром закордонних справ і тому став професіоналом тієї ділянки, міг би не рахуватись з думкою Кіркпатрика. Це трудно стосувати до не-професіонала Селвайна Ллойда, хоч як знаменито він орієнтувався б у міжнародніх відносинах. Бо вирішними для англійської політики є цифри, статистика довозу і вивозу і транспорту, впливи на торговель-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Я. Шумелда

ЗА ОБЕРЕЖНІСТЬ НАШИХ ВИСНОВКІВ І РІШЕНЬ

Громадяни різних країн поза межами СССР, а то й цілі народи мають багато спонук для того, щоб живитися надією, що в Совєтському Союзі тепер все йде „до кращого" і що нібито ЦК КПСС стоїть тепер на шляху „до миру та демократії". Першим джерелом такої віри є те, що весь світ справді прагне миру, а положення між війною та миром або холодна війна в добі атомових та водневих бомб є психічно втомливим і виснажливим. Такий психологічний стан Москва намагається використати для того, щоб духово та політично здемобілізувати Захід, фабрикуючи цілий ряд трюків на доказ своєї підступної „миролюбности".

Читаючи, для прикладу, совєтську пресу, яка тепер настирливо підкреслює колективний принцип і засуджує „культ одиниці", дехто може повірити в те, що КПСС і совєтський режим стали вже або є на дорозі до справжньої демократії. Та проте, воно так не є. Колективний принцип відгребано зі складу марксо-большевицької фразеології швидко після того як Маленков, наміченй Сталіним пересмець його спадщини, виявився неспроможним і нездібним захопити та держати у своїх руках пост першого секретаря ЦК КПСС та голови ради міністрів СССР. Колективний принцип мав бути виручкою в ситуації, коли спорожніло місце диктатора, а нового ще не було, і одночасно тою драбиною, по якій Хрущов лізе до висот нового „геніяльного вчителя". І сьогодні, не зважаючи на те, що біля Хрущова є постійно Булґанін, і перед їхнім виїздом до Англії, в повному складі з'явилося ЦК КПСС, він (Хрущов), витискає в житті партії та Совєтського Союзу подібний вплив як його мав Сталін.

Колективний принцип Хрущова і „демократичний централізм" у багатьох випадках нічим не різняться від сталінського „єдиноначалія", коли брати їх не в теорії, а в практичному застосуванні. Партія, яку колективний принцип мав рятувати від здеревіння, є не менше як перед тим тоталітарною, а недавній з'їзд продемонстрував, що, подібно як за Сталіна, вона приймає всі рішення „единогласно". Хрущовська філософія керівництва в застосуванні до найвищого державно-політичного тіла, себто ради міністрів СССР, дає точно такі самі результати як суперцентралізм сталінського періоду; безпосередньо перед XX партійним з'їздом (14-го січня ц. р.), не зважаючи на всю пропаґанду довкруги т. зв. розукрупнювання міністерств, число їх досягло того самого рівня, що в 1949 році, а Хрущов завернув лише додаткову централізацію Маленкова з 15-го березня 1953 року.

Немає також підстав зв'язувати будь-яких надій із заявами Хрущова про те, що, мовляв, впорядковано діяльність і „встановлено контролю партії та уряду над органами безпеки". В дійсності, як показують досліди над дотичними ділянками, а зокрема судовими органами та прокуратурою СССР, їх перебудовано лише на підставі „демократичного централізму" Хрущова, поставлено на їх чоло прихильних Хрущову людей, не міняючи ні в чому їх попередньої суті. На сторожі „правопорядку" СССР стоїть далі той самий кримінальний кодекс, який був під час колективізації в 1930-х роках і який, як відомо, був доповнений додатковими жорстокими законами 1940-х, воєнних років і 1951-52 року. Заповіджений у критичний час (27-го березня 1953 р.) перегляд кодексу досі не здійснений, а полегшення деяких норм у відношенні до робітників далеко не розв'язує проблеми того своєрідного тероризму, який заложений в карних нормах СССР. МГБ вже також переорганізоване нагорі і, без сумніву, кріпко сидить в руках партії та уряду. Тим, які в СССР або закордоном забули про нього, Хрущов уважав за свій обов'язок пригадати його на зібранні „молодих будівничих СССР" 13-го квітня ц. р., вказуючи на те, що „пролетарський меч буде завжди гострим".

Все це, очевидно, не виключає того, що партія і режим не мають своїх слабких місць і трудношів. Не може, здається, бути сумніву в тому, що не лише назовні партії та режиму, але в їхній середині заложені сили та елементи, які протягом довшого часу мусять привести марксо-большевизм і совєтську систему до упадку. Але саме, щоб цього обминути, щоб перед тим схопити весь світ за горло й так врятувати власне життя, ЦК КПСС намагався в партії та в інших ділянках перевести деякі перегрупування і змінити тактику назовні. Всю ситуацію СССР від 1951 року по сьогодні можна пластично представити у такому образі, який, очевидно, надто спрощено віддіб'є дійсність: марксо-большевицький центавр з багатьома головами та гострими зубами стоїть перед великим муром, вибудуваним важкими зусиллями свободолюбних сил всередині й назовні Совєтського Союзу. Він розуміє, що цього муру не пробити, бо він сам слабий, а мур солідний. І ось він рішився перемалюватися, доказати, що він уже не центавр, щоб в той спосіб здобути собі помічників і при їх помочі вибрати з того муру твердше каміння, щоб по звалищах піти далі.

В тому великому гранітному мурі були ми всі. Український відтинок був одним із найбільш відповідальних відтинків. І ось тепер кожна ілюзія, кожний неправильний висновок чи рішення можуть цей відтинок послабити. На нас дивляться і орієнтуються інші, а ми самі, часто несвідомо, можемо валити те, що будували. Своєю легковірністю можемо не допомогти, а пошкодити рідним, над якими тяжить „гострий меч" МГБ, що кожної хвилини може почати нову м'ясорубку. Тернистий шлях України та українського народу ми можемо лише вкоротити, залишаючись твердо на попередніх стійках, щоб збільшеними спільними зусиллями перейти з муру в наступ, в якому остаточно марксо-большевицький центавр мусить втратити не лише всі свої голови та зуби, але й життя.

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(15)

О. Кульчицький

ПСИХОСОЦІЯЛЬНІ АСПЕКТИ „МОЙСЕЯ"

Завдання знов нашого метологічного вступу, що його саме закінчуємо, вказати в світлі завваг про підходи мистецько-літературної творчости і метод психології в їхній взаємопов'язаності, — на обставину, що принципово від літературного вору можна сподіватися цінних психологічних пізнань. Естетичне вбачання споріднене із „Phaenomenologische Wesensschau", із „феноменологічним схопленням істотного в одиничному", може безперечно дати поширення пізнання. Це можливе ще й тому, що літературний твір як, напр., „Мойсей", з природи речей, згідно з поглядом Енґельса, найчастіше і в принципі представляє явища разом з їх обставинами в динамічно-генетичній перспективі, із виявленням усіх умовин їх формації. Обставина, що психосоціяльні аспекти „Мойсея" охоплюють явище народної маси, що з неї виринають юрби інколи злочинні, інколи героїські, а ті останні є на шляху перетворення із народної маси в народ у розумінні національної групи, — при чому ціла динаміка цього процесу є в постійному відношенні до особи провідника, — надає цій проблематиці постаті, яка дозволяє не тільки сподіватися стверджень і потверджень давніших і відомих пізнань, — але може навіть деяких натяків на нові психосоціяльні проблеми та на нові їх наукові розв'язки.

„Маса" в поетичній візії Франка і в інтерпретації соціяльної психології

Щоб відчути стани психічні, характеристичні для народної маси, яка, проблукавши 40 літ, перестала бути народом, бо втратила віру в ідеали і прикметності організації й спаяности, про які пізніше буде мова, і вичерпала енергію свого збірного пориву, — вистачить нагадати деякі з перших сторінок „Мойсея".

Про ізраїльську збірноту говориться із зовнішнього погляду, як про кочовисько ледаче під подертими шатрами, — вже самим виразом „кочовисько", яке протиставиться своїми асоціяціями поняттю „табору", зазначуючи брак впорядкованости, організації, — враження, що зміцнюється ще епітетом „ледаче". Внутрішній стан тієї збірноти малюється словами, що „спить", що ізраїль за ті голі верхи перейти „охоти не чує". Стільки про воліціональний стан збірноти, що про неї мова. Емоціональний стан характеризується словами:

Що ґудовий обіцяний край,
Що смараґди й сафіри
Вже ось-ось за горою блистять, —
З них ніхто не йме віри.

Зневіра („і зневірився люд") відносно сфери ідеалів („і покинули ждать і бажать") переходить у настрій безнадійности і апатії: „У пустині нам жить і вмирать! Чого ще ждать? І доки?"

Стиль життя тієї маси виявляється, а одночасно й формується у суспільних контактах сусідських балачок:

... І розмови пішли —
Ті звичайні сусідські:
„Щораз менше в ягниць молока,
І ягнята ось-тіцькі."
„Навіть, що для ослиць не стає
Будь-якої паші."
„Доведеться кудись кочувать
На пасовиська кращі."

В цих сусідських гутірках не проявляється ніяка ідея спільноти долі і якесь шукання її поправи. Що найвище можна говорити про паралельність їх життьового становища, про однаковість їх стилю життя. Із цієї маси характеризованої поетом тільки як збірнота, не виділюється покищо ніяка постать. Саме для вірности змалювання краще було залишити її в стані сірої анонімности, безіменности.

У цій здеперсоналізованій аморфності маси найвиразніше відзначується одна риска: її протиставність одиниці свідомій своєї окремішности, її ворожа настанова до кожного, хто не бажає злитися з масою. І саме тому на тому, що „один", що в противенстві до маси: „у шатрі не дрімає і на крилах думок і журби поза гори літає", що про нього в противенстві до маси (де кожний як видно із їх балачок жиє своїм життям для себе), — сказано „все, що мав він у життю, він віддав для одної ідеї, і горів і яснів і страждав і трудився для неї ..." тяжить присуд маси: „хай оплюваний буде всіма і побитий камінням ..."

ТИ БАЧИВ...

Ти бачив, як падає
      [зіронька ясна
В блакитній небес глибині,
І смуга блискуча —
      [дорога прекрасна —
На мить зостається по ній?

Така ж промениста,
      [мов блискавка, смуга —
Слід щастя — на серці блисне,
І знову стиска його темная туга,
Безмежна, як небо нічне.

ЛЕСЯ ЯСЕНКО

У 45-РІЧЧЯ ПЛАСТУ

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Осінню 1956 року Пласт вступає у 46-й рік свого існування. Перші його гуртки постали осінню 1911, перша присяга пластових гуртків відбулася 12 квітня 1912 в українській академічній гімназії у Львові під проводом проф. д-ра Олександра Тисовського.

Пластова виховна концепція постала як вияв загально в ті часи відчуваної потреби використати найновіші засоби педагогіки в позашкільному вихованні української молоді, — засобів, спрямованих на виплекання сильних духом і тілом молодих кадрів, здібних відіграти передову ролю в змаганнях Української Нації на шляху до її повного визволення. Безперечно, — основоположники Пласту користали з деяких зразків самовиховання молоді, прийнятих в скавтингу, але вони наповнили свою виховну концепцію наскрізь українським змістом так, що у висліді створили власну українську виховну систему, що мала дати Українській Нації нове покоління, на думку основників більш підготоване, як усі попередні, до назріваючих нових подій, нових завдань.

Пласт перший із усіх організацій української молоді нової доби висунув на чоло своїх зобов'язань службу Богові й Україні, поєднав ці оба зобов'язання в нерозривну цілість, поставив вимогу об'єднувати для спільного діла українську молодь без різниці на релігійні, політичні, соціяльні чи інші розходження її батьків, якщо тільки ця молодь, за згодою батьків, заявляла готовість по пластовому служити Христовій Вірі й Україні, сповняти вимоги досконалення себе до великих завдань у сучасному й майбутньому.

Не легко приходилося Пластові проводити в життя свої ідеї, особливо із-за протиакцій усіх різночасних окупантів України. Але Пласт ніколи за час своєї дії саме в бурхливу добу 1911—1956 рр. не опустив униз свого прапора, ніколи не відступав ні не змінював своїх ідейних заложень, а безперервно діяв, навіть тоді, коли за пластові ідеї треба було нести важкі жертви. З року на рік, з десятиліття на десятиліття давав Пласт Українській Нації не тільки індивідуально добре до творчого життя підготованих людей на всі суспільні пости, але теж часто як цілість відгравав визначну ролю у великих загальних акціях Нації, зокрема в її визвольних змаганнях минулих і найновіших років. І сьогодні Пласт діє: свобідно з невгасаючою силою по всіх країнах нового поселення української еміграції, — а рівночасно виховані в Пласті покоління стоять там, на Рідних Землях, невтомно у вірній службі пластовим ідеалам.

Із таким своїм великим оправданням стає сьогодні Пласт перед обличчя всього Українського Громадянства, відзначаючи своє 45-ліття. Рівночасно з цим ювілеєм є получене відзначення 70-ліття людини, без якої ледве чи Пласт був би постав та осягнув ці успіхи, які він має, — його основоположника професора д-ра Олександра Тисовського творця пластової виховної концепції, який вірно й активно стояв і стоїть по нинішній день при своєму великому ділі.

В програму відзначення 45-ліття Пласту включено: зустрічі пластової молоді в різних країнах вільного світу, відбуття 2-гих Зборів Конференції Українських Пластових Організацій в останніх днях грудня 1956, перевидання пластового підручника „Життя в Пласті" д-ра О. Тисовського, ювілейні видання пластових журналів „Молоде життя" і „Готуйсь", ювілейних пластових марок і відзнаки. Чисельно найсильніші крайові пластові організації в ЗДА й Канаді відбудуть Ювілейну Зустріч пластової молоді в днях 6—8 липня 1957 на терені Канади. Відзначенням 70-ліття д-ра О. Тисовського займається окремий Ювілейний Комітет, зложений з представників Куренів Пластового Сеньйорату.

Головний Пластовий Провід просить загал Українського Громадянства дарити й надальше Пласт своїм довір'ям і допомогти йому відповідно відзначити 45-ліття Пласту і 70-ліття його Основоположника.

Проф. Северин Левицький (Сірий Лев) Начальний Пластун;

За Головну Пластову Раду:
Д-р Осип Е. Бойчук, Голова;
Ред. Михайло Бажанський, Секретар;

За Головну Пластову Булаву:
Інж. Ярослав Гладкий, Голова;
Мгр. Володимир Савчак, Генеральний Секретар.

Дано дня 6 травня 1956, в день Патрона Пласту св. Юрія.

У МЮНХЕНІ ВІДЗНАЧЕНО 70-РІЧЧЯ НАРОДИН ПРОФ. ЮРІЯ ПАНЕЙКА

Заходами факультету права і суспільно - економічних наук УВУ, влаштовано дня 19 травня 1956 р. в залі мюнхенського „Дойтчес Музеум" ювілейну урочистість з нагоди 70-річчя народин професора і колишнього Ректора УВУ д-ра Юрія Панейка.

Не зважаючи на несприятливу дощеву погоду, на цю урочистість прибула численна добірна публіка: професура УВУ, представники громадянства, чужинецькі гості, колишні і теперішні студенти Ювілята, як і в загальному студентство УВУ. Свято започаткував студентський хор під керівництвом мґра Філя відспіванням „Ґаудеамус іґітур", після чого Декан факультету проф. д-р В. Орелецький, привітавши Ювілята, прочитав одержані для нього через Деканат листи й телеграми, між іншими від ВО УНРади, від Незалежної Асоціяції Науковців для дослідження совєтських проблем, ЦЕСУС-у, голови Східньо-европейського Інституту в Мюнхені проф. д-ра Г. Коха, п. Наталії Дорошенко й інш. В сердечних словах висловив Ювілятові побажання в своєму імені і в імені Сенату УВУ теперішній його Ректор проф. М. Васили. Про діяльність Ювілята, як професора факультету права і суспільно - економічних наук УВУ говорив декан проф. д-р В. Орелецький. Велике признання і щиросердечні побажання на адресу проф. д-ра Ю. Панейка висловив також і заступник куратора УВУ та референт високошкільних справ у Баварському міністерстві освіти і ісповідань, професор мюнхенського університету, д-р Г. Райнфельдер. Іменем студентства промовляв п. Ігор Туркевич, студент права, змальовуючи постать Ювілята, як великого виховника, приятеля й опікуна студіюючої молоді. Змістовну, добре продуману і цікаву доповідь про наукову діяльність та про індивідуальність проф. д-ра Юрія Панейка виголосив проф. д-р Юрій Студинський, характеризуючи Ювілята як одного з найкращих у нас знавців адміністрації й адміністративного права.

Відповідаючи на ці привіти й побажання, проф. Панейко зупинився над проблемами науки і виховання молоді, вказуючи при цьому на вдячне звання професора університету.

„Стою перед Вами — говорив Ювілят дещо збентежений. Факультет права і суспільно - економічних наук рішив вшанувати 70-річчя моїх народин окремою академією. Це велика для мене честь, але мушу щиро признатися — я не старався про це 70-річчя і до його виникнення нічим не причинявся. Правду кажучи, я волів би, щоб це 70-річчя йшло повільнішим темпом і прийшло дещо пізніше. Але факт залишається фактом...

Я є свідомий того, що не зреалізував того всього, що в моїй молодості задумував зробити та про що я не раз мріяв. Були різні, незалежні від мене перепони, як політичні, так і матеріяльні, з яких передусім треба згадати дві світові війни, що вибили майже кожну людину з духової рівноваги та спричинили застій в усяких починах.

Незалежно, однак, від усіх перепон, я став тим, чим хотів бути: професором університету.

В цьому моменті мої думки відлітають до тих моїх колишніх професорів, які в більшому чи меншому ступені давали мені поштовх та заохоту до наукової праці і наукової кар'єри. Були ними: українські професори Львівського університету Стебельський і Дністрянський, польські професори Краківського університету Бобжинський, Цоль, Куманецький і Яворський та німці — професор університету в Галле Леніг і професор Віденського університету Бернацік. Їх усіх вже немає між живими. Може вони, однак, в цій хвилині чують із засвітів мою про них вдячну згадку і поклін.

Становище професора університету, це — як мені здається, — може одне з найкращих суспільних становищ, розуміється, не так під матеріяльним оглядом, як радше з огляду на незалежність думки і поглядів, на плекання науки та можливості виховувати характери молодих людей.

Панівною в житті професора університету повинна бути наукова і педагогічна діяльність. Правдива наука веде нас на вершини культури духа, несе нас у безконечні простори, що чисті як рання роса і в яких панує вічна правда, де нема жадних ненавистей, ані пристрастей. В науковій ідеї живе і радість життя і захоплення для краси, і протест проти смерти, і бажання тривати, і питання кинене природі, і воля пізнання, і цікавість глибини...

Університети — це святині, бо люди, які хочуть вчитися — це наче ті, що бажають молитися. В цих святинях професор повинен дати молоді не холодне навчання для виконування майбутнього звання, але створити школу духа так, щоб студент міг на викладах одержати не тільки фахові відомості, але пізнати також філософію і чар дотичної галузі науки та мати змогу вглянути в кузню думки, в техніку наукової творчости. Метою вищого навчання є дати більше, чим цього вимагає щоденна праця, є вчити думати, схоплювати проблеми, дивуватися та захоплюватися. Людина, яка так ставиться до довколишнього світу, стає кращою. І тому наука не тільки оформлює інтелект, але виріблює душу і характер людини. Зустрічаючися на викладах, вправах, семінарах, чи в лябораторіях безпосередньо зі студентами — педагог діє своєю індивідуальністю далеко сильніше на молоді уми, чим мертва буква друку. Педагог шукає молодої душі, яку моделює, одночасово шукає він відзиву. Не відгомону, але радше спротиву шукає він тому, що в спротиві проявляється щойно молоде орля, яке шукає власних доріг і власного лету. На дні цієї жадоби лежить бажання тривати почерез молодих, лежить безсмертність внутрішнього гону.

Педагог знає, що студент — це немов рослина, про яку треба дбати в щоденному житті. Не вистачає тільки кинути думку, але треба виробити в молодій людині культ обов'язку і знання. Педагог — це немов огородник, що ходить по цвітучім городі людських душ: тут підіпре цвіт, там вирве якийсь бурян, а коли зустріне якусь добру відміну — огортає її особливою опікою і чуттям.

Наукова і педагогічна діяльність можуть жити окремим життям, а в святинях науки повинна існувати певна автономія добра, яку треба зберігати навіть у потрясеннях політичної боротьби.

Чи я сам реалізував висунені мною постуляти — про це не мені рішати. Це можуть сказати інші.

Сьогодні, коли факультет права і суспільно - економічних наук УВУ в 70-річчя моїх народин відзначив мене окремою урочистістю, не йде про те, щоб я себе хвалив чи ганьбив. Мені лишається в цій хвилині тільки одне — тішитися з цього відзначення та просити Вас, Панове Професори, прийняти вислови моєї найщирішої подяки і пошани. А до Вас, Панове Студенти, хочу звернутися не тільки з подякою за висказані мені теплі слова, але також з зазивом: ідіть до науки, здобувайте знання, ідіть до праці над собою, праці над своїм внутрішнім і зовнішнім досконаленням, ідіть все вперед у світ культури, а дні темряви освітлюйте ясним світлом".

КАТИ ПРО СЕБЕ

ТЕКСТ СЕКРЕТНОЇ ПРОМОВИ ХРУЩОВА ПРО ЗЛОЧИНИ СТАЛІНА

(11)

ДЕПОРТУВАННЯ МЕНШИН

Товариші, дозвольте спинитися на деяких інших фактах. Совєтський Союз вважають справедливо за зразок многонаціональної держави, бо на практиці ґарантували ми рівність і дружбу всіх народів, які живуть на території нашої великої батьківщини.

Потворними були акти, що їх заініціював Сталін і що були на ділі брутальним порушенням основних ленінських принципів національної політики в совєтській державі. Сказане нами стосується масового депортування цілих націй з місць їхнього довговікового поселення, разом з усіма комуністами і комсомольцями, без винятку. Ці депортаційні акти не були подиктовані якимись військовими вимогами чи причинами.

Таким чином, вже наприкінці 1943 року, коли на фронтах великої вітчизняної війни стався великий перелам в користь Совєтського Союзу, вирішено і виконано постанову про депортування всіх карачаївців з земель, на яких вони жили. В той самий час, наприкінці грудня 1943 року, така сама доля спіткала все без винятку населення Калмицької Автономної Республіки.

У березні 1944 року депортовано всіх чеченців та інґушів і зліквідовано Чечено-Інґушську Автономну Республіку. В квітні 1944 року депортовано всіх балкарців на віддалені від Кабардинсько-Балкарської Автономної Республіки території, а саму республіку перейменовано на Кабардинську Автономну Республіку.

Українці уникнули цієї долі лише тому, що їх було забагато і не було місця, куди б можна було їх всіх депортувати. Інакше вони були б теж депортовані. (Сміх і рух у залі).

Не тільки марксист-ленініст, але й кожна людина із здоровим розумом не може збагнути, як це можливо робити відповідальними за ворожу діяльність цілі нації включно з жінками, дітьми, старцями, комуністами і комсомольцями. Як це можливо стосувати масові репресії проти всіх них і виставляти їх на злидні й знущання за ворожі акти, спричинені окремими особами чи групами осіб.

Після закінчення війни вся совєтська нація сповнилася гордістю з величних перемог, здобутих величезними жертвами і незрівняними зусиллями. Вся країна переживала період політичного ентузіязму. Партія вийшла з війни ще більш об'єднаною. В огні війни загартувалися і зміцнили партійні кадри. В таких умовах ніхто й не міг навіть думати про можливість якоїсь змови в партії.

ЛЕНІНҐРАДСЬКА СПРАВА

Саме в той час зродилась т. зв. „ленінґрадська справа". До тих, що безневинно втратили своє життя, належали товариші Вознесенський, Кузнєцов, Родіонов, Попков та інші. Як відомо, Вознесенський і Кузнєцов були талановитими й видатними провідниками. Колись вони стояли дуже близько до Сталіна. Вистачить згадати, що Сталін зробив Вознесенського першим заступником голови Ради Міністрів, а Кузнєцов був обраний на секретаря Центрального Комітету. Вже самий факт, що Сталін довірив Кузнєцову нагляд над органами державної безпеки, свідчить про те довір'я, яким він користувався.

Як це сталося, що ці особи були затавровані, як вороги народу, і зліквідовані?

Факти доводять, що „ленінґрадська справа" була теж результатом сваволі Сталіна супроти партійних кадрів.

Якщо в партійному Центральному Комітеті та в Політбюрі Центрального Комітету існували б нормальні відносини, такого роду справи були б перевірені згідно з партійною практикою і всі зв'язані з цим факти були б відповідно оцінені; в результаті така справа й подібні інші не мали б місця.

Ми мусимо ствердити, що після війни ситуація ще більше ускладнилась. Сталін став ще більш химерним, дразливим і брутальним, а зокрема зросла його підозріливість. Його манія переслідування досягла неймовірних розмірів. Багато людей ставало „ворогами народу" на його очах. Після війни Сталін усе більше відсепаровував себе від колективу. Усе вирішував він сам, не зважаючи ні на кого і ні на що.

Цю неймовірну підозрілість використовував провокатор і підлий ворог Берія, який вимордував тисячі комуністів і льояльних совєтських людей. Підвищення Вознесенського і Кузнєцова затривожило Берію. Ми маємо тепер докази, що це саме Берія „пропонував" Сталінові сфабрикувати спільно з його довіреними особами матеріяли у формі заяв і анонімових листів та в формі різноманітних поголосок і чуток.

Центральний Комітет партії перевірив цю, так звану, „ленінґрадську справу", і особи, які невинно потерпіли, тепер реабілітовано, а славній ленінґрадській партійній організації привернено честь. Абакумова та інших, що сфабрикували ту справу, притягнено до судової відповідальности. Суд над ними відбувся в Ленінґраді, і вони дістали те, що заслужили.

Виникає питання: чому це так, що правду про цю справу ми бачимо щойно тепер і чому ми не зробили чогось раніше, за життя Сталіна, щоб не допустити до занапащення невинного життя? Тому, що Сталін особисто наглядав над „ленінґрадською справою" і більшість членів Політбюра в той час не знали всіх обставин тієї справи і не могли інтервеніювати.

„МІНҐРЕЛЬСЬКА ЗМОВА"

Сталін одержавши певні матеріяли від Берії і Абакумова, не перевірив цих наклепницьких матеріялів і наказав перевести слідство в справі Вознесенського і Кузнєцова. Цим їхня доля була припечатана.

Повчальною є також справа мінґрельської (Мінґрелія — провінція Грузії) націоналістичної організації, яка нібито існувала в Грузії. Як відомо, ЦК КПСС в листопаді 1951 і в березні 1952 рр. виніс у цій справі рішення. Ці рішення винесено без попереднього обговорення з Політбюром. Сталін особисто продиктував їх. Вони ставили серйозні обвинувачення проти багатьох льояльних комуністів. На базі сфальшованих документів доказувано, що в Грузії існувала нібито націоналістична організація, ціллю якої було повалення совєтської влади в тій республіці при допомозі імперіялістичних держав.

У зв'язку з цим деяку кількість відповідальних совєтських і партійних працівників Грузії було заарештовано. Як пізніше доказано, це було наклепництво на грузинську партійну організацію. Ми знаємо, що в Грузії, як і в інших республіках, час від часу були прояви місцевого буржуазного націоналізму. Виникає питання: чи було це можливо, щоб в той період, до якого згадані рішення належать, націоналістичні тенденції виросли так сильно, що постала загроза виходу Грузії з Совєтського Союзу та прилучення її до Туреччини? (Рух є сміх у залі).

Очевидно, що це — нісенітниця. Неможливо навіть уявити собі, як такі припущення могли комусь спасти на думку. Кожний знає, як Грузія економічно й культурно розвинулась під совєтською владою. (Далі буде)

● РОЗШУКИ ●

Пошукую брата Івана Присташа, який виїхав до Америки з с. Поповичі, пов. Перемишль, Зах. Україна. Мала відомості, що він жив в Nanticoke, Pa. Хто знав би про нього або він сам, прошу писати на адресу: Maria Switeck, R. D. Box 155, Hampton, New Jersey.

Пошукую ОЛЮ ПАНЧАК, заміж. КРИЖАНІВСЬКУ. Маю відомості від її мами. Писати на адресу:
PETER BILINSKI
690 Funston Avenue
San Francisco, Calif.

Пошукую брата Романа Білого, який виїхав з дому 20-21 липня 1944 р. Особи, які з ним бували або щось про нього знають, або він сам, прошу писати на адресу: Jaroslaw Bilyj, 977 Grant St., Buffalo 7, N. Y. — Усі місцеві та заграничні часописи проситься про передрук.

Родина Дуркевичів пошукує Пань БОГОЛОВСЬКИХ з Рави Руської. Прошу голоситись на адресу:
JOHN NOJ
50 Hale Lane,
Failsworth, Manchester,
England

Книжка й часопис — найнеобхідніші в дому культурної людини.

БОРОТЬБА ЗА РЕШТКИ ПОТУГИ

(Закінчення зі стор. 2).

ний і платний балянси спірвіців даних країн, — безліч тих фактичних даних, що їх можуть знати тільки виспеціялізовані в цих справах урядовці міністерства закордонних справ.

Воно „старомодне", бо службовицький персонал підбирається туди за традицією тільки з Кембриджського або Оксфордського університетів, — бо панує в міністерському будинка тиша і атмосфера, пристосована до старих портретів і старих стилевих меблів, — бо справи закордонної політики з-правила окутані в Англії серпанком дискреції офіційних кол. Але англійська закордонна політика не є заскорузла і не є чужа новим течіям та новим ідеям, що появляються в світі. Тільки теперішня міжнародна ситуація куди складніша від тої давньої, коли Англія мусіла рахуватись з такими суперниками, як Еспанія і Франція чи Франція і Росія або Німеччина і Росія. Теперішніми найбільшими суперниками Англії є З'єдинені Держави — союзник і приятель, але в очах англійців небезпечний потенціяльний спадкоємець англійських інтересів на Сході — і Совєтський Союз, ворог, наставлений на знищення економіки Англії, з яким, проте, англійська політика рішила вести „суперницьке співіснування". Все це — страшенне складні проблеми, і тому не трудно у розв'язуванні їх помилитись. Такою наявною і очевидною помилкою була політика на Кипрі, яка нині жахає світ і викликає несмак серед самих англійців. Можна тільки сподіватися, що переможе англійське почуття реалізму і ті помилки не будуть продовжуватись у безконечність. Останні повідомлення про розгляд справи автономії для Кипру потверджують це сподівання.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БРУКЛИН (Савт), Н. Й. — Повідомляється членів Відділу 293, що пікнічні збори (послідні перед вакаціями) відбудуться в неділю, 21-го червня, о годині 10-ій після перної Сл. Божої, в церковній залі, 258 — 19th St. Проситься прийти на ті збори, забрати дивіденду і доконче вирівняти залеглі місячні вкладки до УНСоюзу. — В. Мизак, гол.; М. Демидчук, секр.

ВСЯЧИНА

ФЛЬОТА ХОЧЕ СКАСУВАТИ АВТОМАТИЧНІ ЗАСТІБКИ

Шеф морських операцій адмірал А. Бирк повідомив, що фльота думає скасувати автоматичні застібки при штанах моряків та відновити давні ґудзики. Нові штани мають мати дві бічні кишені і одну ззаду, дотеперішні мали тільки одну кишеню.

ЗГОРІЛА НА ПОХОРОННОМУ ВОГНИЩІ РАЗОМ ІЗ МЕРТВИМ ЧОЛОВІКОМ

В індійському селі Парса коло Калькутти палили, згідно з гіндуським звичаєм, померлого молодого гіндуса. Його жінка кинулася на багаття, щоб згинути разом із чоловіком. Та присутні на похороні її відтягнули від вогнища, бо уряд заборонив виконувати цей давній індійський звичай. Те саме сталося і під час другої спроби вдови. Коли ж вона кинулася третій раз, присутні гіндуси вже її не рятували і поставили вище давній релігійний звичай, як людське право.

ЧОЛОВІЧІ СОРОЧКИ З МОДНИМИ МАНЖЕТАМИ

Мода на чоловічих сорочках звичайно проявляється на комірцях. Та цього року відома фірма „Ерров" проєктує модні зміни на манжетах тих сорочок. Цьогорічні осінні сорочки цієї фірми мають мати аж п'ять різних манжет, між ними манжети з двома ґудзиками та „французькі".

ГОВОРЯТЬ ПРО ВАКЦИНУ ПРОТИ ПІСТРЯКА

Подружжя лікарів д-р Джан і д-р Рут Грегем із Бостону заявили на Крайовій Конференції для Поборювання Пістряка в Дітройті, що вони випробовували щепити хворих на пістряка пацієнтів вакциною, яку приготовляли з матерії від осіб, що хворіли на цю недугу. Вони тим способом нащепили досі 30 осіб і ствердили, що ті пацієнти легше поборювали недугу пістряка. Ці досліди тривають тільки шість місяців, і важко ще встановити, чи вони будуть успішні.

ГУВЕР ПРО НЕДОСТАЧІ ПУБЛІЧНИХ ШКІЛ

Бувший президент Герберт Гувер промовляв на відкритті публічної школи в Сан Франціско, названої в його пошану. Гувер заявив, що народні школи не можуть так підготовити своїх учнів, щоб поважна їх частина полюбила навчання та старалася кінчати середні школи а пізніше й вищі та стати науковцями й інженерами. Гувер казав, що 10 років тому 50,000 інженерів і науковців кінчало високі школи, а тепер те число зменшилося до 30,000 річно.

ЗНИЩИЛИ КРІЛИКІВ І ЗБІЛЬШИЛИСЯ ПОЖЕЖІ

В Англії при допомозі різних отрут винищили диких кріликів, яких там було коло 100 мільйонів. Крілики з'їдали траву в лісах, і внаслідок цього не так то легко могли поширюватися пожежі. Тепер трава в лісах дуже висока і коли вона висохне, то важко стримати поширювання пожежі в лісі. Та й крілики знову появляються, бо вони стали відпорні на отруту, до якої вже привик їхній організм.

АНГЛІЙСЬКІ ЛІКАРІ ПРОТИ КУРЕННЯ

Англійське Лікарське Товариство домагається, щоб 40,000 його членів повели гостру кампанію проти куріння, бо воно шкідливе для легенів та серця. В органі цього товариства надрукована стаття д-ра проф. Бредфорда Гілла і д-ра Ричарда Долла, які твердять, що збільшення захворінь на пістряка легенів спричинене збільшенням числа курців та збільшеного числа цигарок, які викурює одна особа.

ІРАК ХОЧЕ БУТИ НАЙБАГАТШОЮ АРАБСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ

Веслі Р. Нелсон, який впродовж чотирьох років працював в Іраку над економічним піднесенням тієї країни і тепер прибув до ЗДА, заявив, що Ірак має такі багатства, що може стати найбагатшою арабською державою. Ці багатства — це нафта та води великих рік Тігру та Евфрату, які можуть продукувати електричну енергію. Англійські, американські, голляндські та французькі нафтові фірми віддають Іракові 50 відсотків своїх прибутків, і уряд видає річно 168,000,000 долярів на реґуляцію рік, осушування багнистих теренів та будову водних там. Тепер Ірак має 5 мільйонів населення, але він зможе прокормити 25 мільйонів, коли розбудує свою господарку.

ЩО ІСТИ?

Не їсти нараз багато різнородних харчів, бо шлунок може добре стравити тільки одну страву за одним разом. А що їсти?

„Як є хліб і вода — то нема голода", каже українська приповідка. Коли ж українець отак загально говорить, то, розуміється, має на думці такий хліб, який українці їли цілими віками — про разовий хліб, житній або пшеничний. Значить, на разову муку й хліб йде ціле зерно: біла мукиця, ядро й тверда його частина. Аколи їсти все те, що є в зерні жита, пшениці чи ячменю, то дістанеться все те, що тілові потрібно. Та й ціла зварена фасоля й горох мають у собі все, що потрібне для тіла. Має в собі все, що потрібне для тіла й зварене яйце.

Розуміється, що це відноситься до здорових людей і до тих, які фізично працюють і мають багато руху. Ті, які не хочуть прибувати на вазі, не можуть їсти багато хліба, ані фасолі чи гороху, вони мусять їсти те, що їм припише лікар на дієту.

Зі Спорту

УКРАЇНА — ВЕСТІНҐГАВЗ 2:0
Дебют Білика (Відень).

Торонто, 12. 6. 1956. — На грищі Фред Гемилтон, в присутності 1,500 глядачів, в ослабленому темпі, з причини гарячі — Україна перемогла Вестінґгавз Гемилтон — 2:0 (1:0). Віденський центр нападу України і Збірної Онтерія — Ганс Білик, який щойно приїхав з Европи, позначив свій цьогорічний дебют, добуттям обох воріт проти гемилтонських гостей. Україна вела 1:0 уже в 8 мін. гри, а вислід підвищила у 10 мін. другої половини з мету карного на 2:0. Зискавши 2 точки — Україна вийшла на 3. місце в табелі.

Богдан Прудивус.

Короткі Вісті

● Димитрій Шостакевіч, один із чільних сучасних совєтських композиторів, який мусів за Сталіна публічно каятися за „буржуазні ухили" в своїх музичних творах, вмістив у московській „Правді" велику статтю з атаками проти „формалістичного догматизму" в офіційному підході до творчости мистців.

● У замку Шато де ля Ґранж біля Парижу знайдено величезної історичної і бібліографічної вартости особистий архів маркіза де Ляфастта, відомої історичної постатті Французької революції, а також активного учасника американської Визвольної Війни. Новий власник цього замку, князь Рене де Шамбрен, потомок Ляфастта, відкрив із дружиною минулої осени буквально стирти листів, документів і записок і тепер, після місяців морочливої праці, частину того архіву виставлено публічно.

● Одна особа з управління Соммервіл Каледж в Оксфорді, Англія, пані Ґертруда Єлисавета Марґарита Анскомб, запротестувала проти надання почесного докторату Оксфордського університету кол. президентові Гаррі Трумановi, мотивуючи свій протест тим, що це Труман видав наказ скинути по атомовій бомбі на Гірошіму й Наґасакі в Японії. Труман заявив, що він зробив так, як наказував тодішній момент, і не жалує цього.

Господарські Вісті

Чи відкривати крамниці в неділі?

На Середньому й Далекому Заході ЗДА деякі великі крамниці відкриті в неділі, і їхні власники роблять тоді добрі „безнеси", бо до крамниць приходять ті, які працюють впродовж тижня та всякі туристи. В східних стейтах, згідно з законом, більшість крамниць закрита в неділі, але деякі торговці стараються про те, щоб і в неділі можна було торгувати. Недавно сенатор Майк Монроні гостро виступив проти тих власників крамниць, які хотіли б відкривати свої підприємства і в неділі. Противники відкривання крамниць в неділі твердять, що це порушувало б традицію, було б *нечесною конкуренцією* з тими власниками крамниць, які не торгують в неділі, та створювало б сьомиденний тиждень праці.

ЦІНИ НА ФАРМИ БІЛЬШАЮТЬ, ХОЧ МЕНШАЮТЬ ФАРМЕРСЬКІ ПРИБУТКИ

В господарських колах звертають увагу на те, що ціни на фарми зростають, хоч фармерські прибутки зменшуються. Чим *пояснити* це *нібито* дивне явище? Економісти твердять, що діється це тому, що самі фармери докуповують землю, щоб збільшити число акрів управлюваної землі, бо власники більших фарм можуть купувати модерні фармерські машини та тим способом зменшувати кошти продукції і одночасно її збільшувати. Самі фармери купили в останніх роках дві треті всіх продаваних фарм. Статистичне Бюро департаменту рільництва ствержує, що тенденція до великих фарм зростає і триватиме і надалі. Число фарм в роках 1950—1954 зменшилося на 600,000. В останньому році було 4,750,000 фарм в ЗДА.

КАНАДА ПРОДАЄ БІЛЬШЕ ПШЕНИЦІ

Міністер торгівлі заявив в канадійському парляменті, що в цьому році Канада вивезла вже стільки пшениці, скільки в минулому році вдалося експортувати до кінця липня, це значить, більше як 252,000,000 бушлів. Міністер С. Д. Гав сказав, що ще не бачив, щоб країна колись давніше могла вивезти закордон таке велике число бушлів пшениці.

ПРОДАВЦІ СПОДІВАЮТЬСЯ ДОБРИХ ТОРГІВ

Більшість роздрібних продавців заявляє, що цього літа будуть продавати більше товарів в порівнянні з літом минулого року. Тільки 21 відсоток всіх продавців сподіваються, що їм не вдасться продати в цьому році більше товарів, як це було в минулому році. В червні, липні і серпні продасться на один більйон товарів більше, як під час весняних місяців — березня, квітня і травня. 90 відсотків продавців видають 70 відсотків із призначеної на реклему суми, на оголошення в часописах.

В ЯПОНІЇ НЕ МОЖУТЬ ВИПРОДУКУВАТИ ПОТРІБНОЇ СКІЛЬКОСТИ АВТ

З Японії повідомляють, що там таке велике запотребування на нові авта, що сім великих японських фабрик не можуть випродукувати потрібної скількости нових возів. 31-го березня продавці авт мали в своїх складах тільки 2,178 возів, і гадають, що не більше їх є в магазинах і тепер. Американські продавці авт навіть не можуть мріяти про такий стан на автовому ринку в цій країні.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Посмертна Згадка

ПЕТРО СТАСІВ, член Т-ва ім. І. Франка Відд. 146 УНСоюзу в Дітройт, Міш., помер 2-го червня 1956 р. Покійний родився 1895 р. в селі Верчене, пов. Стрий, Україна. Полишив дружину Каролину, синів Михайла, Володимира, дочку Анну, невістку, п'ять внуків, брата Василя і сестрінків тут і у Европі. Похорон відбувся 6-го червня з похор. заведення до Церкви Непорочного Зачаття. Похований на Mt. Olivet Cemetery при участі Родини, Приятелів і Членів. — В. Й. П.!

С. Хомяк, секр.

ТАРЗАН, ч. 3688. На волі.

STORB WAS ASTOUNDED. "YOU'RE NOT STAYING IN THIS UNCHARTERED JUNGLE?" THE APE-MAN SMILED, "IT'S MY HOME!"

WITHOUT ANOTHER WORD, TARZAN JUMPED FROM THE PLANE AND SPED TO THE SAFETY OF THE GREAT TREES!

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

— Ви тепер можете вернутися додому, — сказав Тарзан, перетинаючи шнури, що зв'язували Сторба.

Сторб був здивований. „Алеж ви не залишаєтесь у тих джунґлях, незазначених на мапі". — Мавполюдина засміялася: — „Це — моя батьківщина"!

Без зайвих слів Тарзан скочив із літака і поспішив під захист великих дерев.